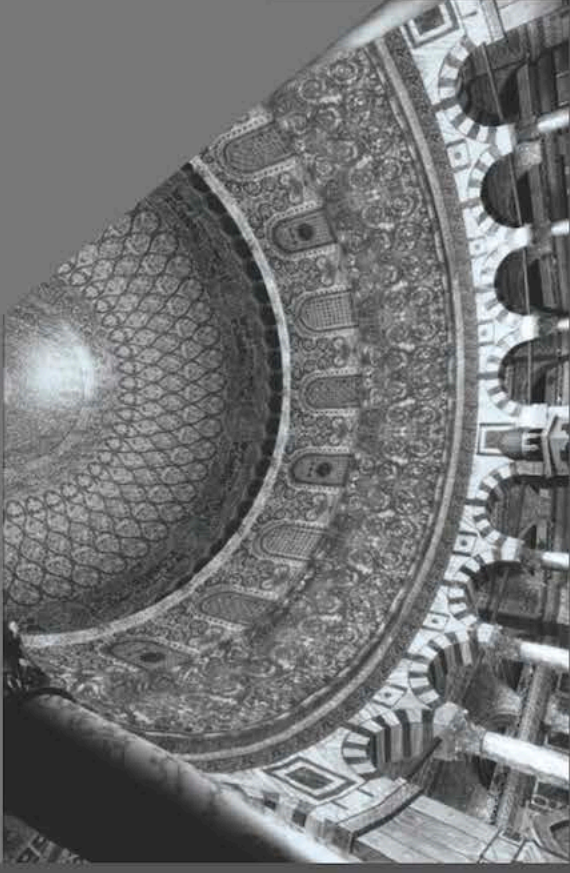


# TÜRK-İSLÂM MEDENİYETİ

## AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ CİLT:17 SAYI:34



TÜRK - İSLÂM MEDENİYETİ  
İLMİ ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ

34  
2022 YAZ

TÜRK- İSLÂM MEDENİYETİ  
AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

timad

Yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

**Editörler / Editors**

Prof. Dr. Mehmet AYDIN  
Prof. Dr. Dicle AYDIN

**Editör Yardımcısı / Associaty Editor**

Doç. Dr. Ahmet ARAS

Cilt / Volume: 17 - Sayı / Issue: 34 - Yıl / Year: 2022

Mart / March

ISSN: 1306-4223

KONYA

“Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi”  
Türk İslâm Medeniyeti İlmî Araştırmalar Enstitüsü Yayınıdır.

*Dizinlenme Bilgileri*

MLA International Bibliography  
Central & Eastern European Academic Source (CEEAS)  
EBSCO Discovery Service (EDS)  
ULAKBİM (Sosyal ve Beşeri Bilimler)-TR Dizin (2012-2021)  
ASOS İndeks-SOBIAD Atıf Dizini

*Listelenen diğerkaynaklar ve servisler*

İSAM (İslâm Araştırmaları Merkezi)

Dergi web adresi: [www.timad.com.tr](http://www.timad.com.tr)

ISSN: 1306-4223

**Basım Yılı**

Mart-2022

**Baskı-Cilt**

Dizgi Ofset Matbaacılık ve Cilt Sanayi  
F. Çakmak Mh. 10451 Sk. No:4 KONYA

**Yazışma Adresi / Communication Adres**

Aşkan Mh. Sancaktar Cd.  
İğdır Sok. No: 6. 42090 Meram/KONYA/TÜRKİYE

**E-Posta / E-mail**

[info@timad.com.tr](mailto:info@timad.com.tr)

[mhaydin942@gmail.com](mailto:mhaydin942@gmail.com), [archdiclea@gmail.com](mailto:archdiclea@gmail.com), [arasahmet@erbakan.edu.tr](mailto:arasahmet@erbakan.edu.tr)

Kapak Tasarımı: Mimar Sema TOPATAN

**Telefon / Phone**

+90 532 425 81 25, +90 536 963 66 83

**Derginin Sahibi / Publisher**

Türk-İslâm Medeniyeti İlmî Araştırmalar ve Sosyal Yardım Vakfı  
Adına Av. Mehmet Aydeniz

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi  
**Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization**

**Editors / Editors in Chief**

Prof. Dr. Mehmet AYDIN  
Prof. Dr. Dicle AYDIN

**Editör Yardımcısı / Associaty Editor**

Doç. Dr. Ahmet ARAS

**Yayın Kurulu / Editorial Board**

Prof. Dr. Mehmet AYDIN	Prof. Dr. Dicle AYDIN
Prof. Dr. Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT	Prof. Dr. Funda TOPRAK
Prof. Dr. Danuta CHM_ELOWSKA	Prof.Dr. Zeliha Hale TOKAY
Prof. Dr. Claudia ROEMER	Prof. Dr. Nalan TÜRKMEN
Prof. Dr. Mehmet AKGÜL	Doç. Dr. Ahmet ARAS

**Danışma ve Hakem Kurulu / Advisory Board and Academic Referees**

Prof. Dr. Haşim KARPUZ (KTO Ü)	Doç.Dr. Uğur TUZTAŞI (Sivas Cumhuriyet. Ü.)
Prof. Dr. Halit ÇAL (Ankara HBV Ü.)	Doç.Dr. Gülşen DİŞLİ (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Nuran PILEHVARIAN (YTÜ)	Doç.Dr. Rabia KÖSE DOĞAN (Selçuk Ü.)
Prof. Dr. Gözde RAMAZANOĞLU (Çukurova Ü.)	Doç. Dr. Emine DAĞTEKİN (Dicle Ü.)
Prof. Dr. Kerim ÇINAR (KTO Ü.)	Doç.Dr. Ali Fuat BAYSAL (Konya NEÜ)
Prof. Dr. Mehmet UYSAL (Konya NEÜ)	
Prof. Dr. Çiğdem ÇİFTÇİ (Konya NEÜ)	
Prof. Dr. Dicle AYDIN (Konya NEÜ)	
Prof.Dr. Zeliha Hale TOKAY (MSGSÜ)	

**Yurt Dışından Danışma ve Hakem Kurulu /  
Advisory Board and Academic Referees of Foreign Universities**

Prof. Dr. Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT (Fransa)	Prof. Dr. Macide MAHLUF (Mısır)
Prof. Dr. Claudia ROEMER (Avusturya)	Prof. Dr. Liliane VANA (Fransa)
Prof.Dr.Muhammed HARB(Mısır-Sabahattin Zaim Ü.)	Prof. Dr. Jacob LANDAU (İsrail)
Prof. Dr. Avraham ELQAYAM (İsrail)	Prof. Dr. Masataka TAKESHITA (Japonya)
Prof. Dr. Danuta CHMIELOWSKA (Polonya)	Prof. Dr. Thierry ZARCONE (Fransa)
Prof. Dr. Michel Balivet (Aix-Provence-Fransa)	

### **Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi Yayın İlkeleri**

- 1- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi hakemli ve bilimsel uluslararası bir dergidir.
- 2- Yayınlanan yazıların başlık, içerik, sonuçları ve yorumları konusunda tüm sorumluluk yazarlarına aittir.
- 3- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanan yazılar akademik, bilimsel ve orijinal olmalıdır. Sorumluluk yazarlara aittir.
- 4- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanacak yazılar (Fot., şekil, harita, vb. ekler dâhil) 25 sayfayı geçmeyecek şekilde olmalıdır.
- 5- Makaleler dergi internet sayfasında tanımlanan formata uygun olarak hazırlanmalıdır.
- 6- Yayın Kurulu değerlendirmesi sonrası yayın ilkelerine uygun görülen makaleler akademik değerlendirme için sahalalarında seçilen iki hakemin görüşüne arz edilir.
- 7- Hakemlerin yayınlanmasını uygun gördükleri makaleler dergide yayınlanır. Hakemler tarafından onaylanmayan makaleler yayınlanamaz.
- 8- Herhangi bir yerde yayınlanmış yazılara dergide yer verilmez.
- 9- Yazarlara telif ücreti ödenmez. Ticari bir dergi değildir.
- 10- Dergi web sayfasında yer alan Telif Hakkı Devir Formu, Çatışma, Etik, Yazar Katkı Oranı Beyanı doldurulmalıdır.
- 11- Gönderilen makalenin intihal içermediği belgelenmelidir. Benzerlik %15 in altında olmalıdır.
- 12- Aksi belirtilmedikçe birden fazla yazarlı makalelerde ilk yazar sorumlu yazar olarak kabul edilir.

### **Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization Principles and Regulations for Publication**

- 1- Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization is a scientific and refereed international journal.
- 2- All responsibilities related to the title, content, results and interpretations of the articles belongs to the authors.
- 3- Published articles in Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization must be academic, scientific and original. The responsibility belongs to authors.
- 4- The articles in Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization (including appendix of pictures, drawings, maps and etc) should not be longer 25 pages.
- 5- The articles should be prepared in accordance with the form defined on the magazine internet page.
- 6- Following the decision of editorial board, the appropriate articles are then sent to two referees known for their academic reputation in their respective areas.
- 7- If the referees agree in their decision on the publication of an article, the article can be published and if the referees disagree, it cannot be published.
- 8- Articles published anywhere in any form aren't taken into consideration.
- 9- Royalty is not paid to authors. It is not a commercial journal.
- 10- Copyright Transfer Form, Conflict, Ethics, Author Contribution Rate Statement on the journal web page must be filled.
- 11- It should be documented that the article submitted does not contain plagiarism. Similarity should be below 15%.
- 12- Unless otherwise stated, the first author is considered the corresponding author for articles with more than one author.

## EDİTÖRLER ADINA,

Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nin 2022/34. sayısını bilim dünyasına kazandırmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Dergi, hizmet anlayışı ve özverili bir çalışma süreci ile onyediyi yılını geride bırakmış, akademik çevrelerce benimsenmiş ve kabul görmüştür. Her sayıda olduğu gibi, bu sayıda da özgün araştırma yazıları ile dergimizin, bilim dünyasına ışık tutacağı umulmaktadır. Bu sayıda; *"Diyarbakır (Suriçi): Arsız Zaman(lar)ın Ayrıtında Kentsel ve Toplumsal Hafızada Renkleri Solan Kültürel Miras - Konya Devlet Tiyatrosu (Halkevi) Binasının Modern Mimarlık Mirası Kapsamında Değerlendirilmesi - Evrensel Tasarım ve Ergonominin Kentsel Mekâna Etkisi; Eminönü-Sirkeci Örneği - Kırsal Dini Mimarının Çamlıdere Çukurören ve Kargalar Köyü Camileri Üzerinden İncelenmesi - İstanbul Merkez Efendi Külliyesi Haziresi Hattat İmzalı Mezar Taşları - Mukarnasların Tasniflenmesine Dair Bir Deneme: Uygulama Pratiğine Dayalı Geometrik Temeller"* başlıkları altında alanına katkı sağlayan araştırma makaleleri, bilim dünyasına kazandırılmıştır.

Makaleleri değerlendirme zahmetine katlanan ve zaman ayırarak değerli katkıları ile niteliğin artırılmasında emek veren saygıdeğer hakemlerimize, 34. Sayının basılı yayınlanmasında maddi destek sağlayan Anka Danışma Grubu A.Ş. Firmasına sonsuz şükran ve minnetlerimizi sunarız.

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nin otuzdördüncü sayısının, bilim dünyasına hayırlar getirmesini temenni eder, teşekkürlerimizi arz ederiz.

**Prof. Dr. Mehmet AYDIN**  
Editör

## İÇİNDEKİLER

*Prof. Dr. Mehmet AYDIN*

**Editörler adına**

---

*Prof. Dr. Kamuran SAMİ*

*Araştırma Makalesi*

- Diyarbakır (Suriçi): Arsız Zaman(lar)ın Ayırıtında Kentsel ve Toplumsal Hafızada Renkleri Solan Kültürel Miras** ..... 203  
*Diyarbakir (Suriçi): A Cultural Heritage with Its Color Faded in the Urban and Collective Memory in the Edge of Insolent Time(S)*

*Dr. Öğrencisi Özge PARLAK – Doç. Dr. Esra YALDIZ*

*Araştırma Makalesi*

- Konya Devlet Tiyatrosu (Halkevi) Binasının Modern Mimarlık Mirası Kapsamında Değerlendirilmesi** ..... 223  
*Assessment of Konya State Theatre Building (Community Center) in the Scope of Modern Architectural Heritage*

*Doç. Dr. Bilge ULUSAY ALPAY*

*Araştırma Makalesi*

- Evrinsel Tasarım ve Ergonominin Kentsel Mekâna Etkisi; Eminönü-Sirkeci Örneği** ..... 253  
*The Effect of Universal Design and Ergonomics on Urban Space; The Case of Eminönü – Sirkeci*

*Dr. Öğr. Üyesi Filiz KARAKUŞ*

*Araştırma Makalesi*

- Kırsal Dini Mimarinin Çamlıdere Çukurören ve Kargalar Köyü Camileri Üzerinden İncelenmesi** ..... 273  
*Investigation of Rural Religious Architecture on Çamlıdere Çukurören and Kargalar Village Mosques*

*Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SÜRÜN*

*Araştırma Makalesi*

- İstanbul Merkez Efendi Külliyesi Haziresi Hattat İmzalı Mezar Taşları ...** 305  
*The Gravestone Inscriptions Signed by The Calligraphers in The Cemetery of Merkez Efendi Complex in Istanbul*



*Arş. Grv. Selim KILIÇOĞLU*

*Araştırma Makalesi*

**An Essay on the Classification of Muqarnas: Geometric Foundations  
Based on Application in Practice ..... 331**

*Mukarnasların Tasniflenmesine Dair Bir Deneme: Uygulama Pratiğine Dayalı  
Geometrik Temeller*



# Journal of the Academic Studies of Turkish - Islamic Civilization

Volume: 17 - Issue: 34 - Year: 2022

## “Fusayfisa” İslam Mimarisinde Mozaik

...“Kudüs’teki Kubbetü’s-Sahra ve Mescidi Aksa, Şam’daki Emeviye camilerinde olduğu gibi eski kutsal alanların üzerlerine inşaa edilmeleri, görkemli boyutlarda olmaları ve de tasarımlarında kusursuz güzellik ve estetikte sanat unsurlarına yer verilmesi, bu anlam ve amaçların göstergesidir. Adı geçen bu yapıtlar; duvarlarını, tonozlarını, kubbelerini kaplayan son derece etkileyici mozaiklerinin teknik ve ikonografisiyle dönemlerinin birer sanat şaheserleridir.”...  
...“Camilerin yanı sıra; özellikle Emevi hanedanlığının mimari üslubunu, sultanların zenginliklerini ve estetik anlayışlarını yansıtan saray kompleksleri de mozaik sanatının uygulandığı diğer yapı grubunu oluşturur. Emevi idarecileri, yüksek duvarlar ve kulelerle adeta kale gibi korunan saraylarını; hem dini, hem idari hem de günlük yaşamlarını geçirebilecekleri, her türlü ihtiyaca yönelik birimleri barındıran büyük kompleksler şeklinde tasarlamışlardır. Bunların idari birimleri, sultanın kudreti ve zenginliğini konuk veya elçilere sergileme amacıyla göz alıcı süslemelerle donatılmıştır. Günlük yaşamlarını geçirdikleri birimlerde de aynı şekilde dönemin şaheserleri denilebilecek süslemelere yer verilmiştir. Bu süslemeler içinde, yerel gelenekler ve dönemin üslubuyla oluşturulan mozaik kaplamalar önemli bir yer tutar. Burada dikkat çeken bir unsur olarak; ibadethanelerde dinin hükümlerine karşı duyulan hassasiyet gereği figürlü anlatımlardan kaçınılırken, saray komplekslerinin muhtelif yerlerindeki bu mozaiklerde ve de fresklerde çeşitli hayvan ve insan figürlerine yer verilmesinde sakınca görülmemiştir.”...



Kurtuba Ulu Cami  
(Can, Gülbudak ve Gökler, 2017)



Kuseyr El Hallabat  
(Can, Gülbudak ve Gökler, 2017)

Arka kapak metin ve ön-arka kapak fotoğraf için kaynak:  
Can, B., Gülbudak, Ö., ve Gökler, B. (2017). “Fusayfisâ” İslam Mimarisinde Mozaik. Art-Sanat Dergisi, 71-121.

Scientific Research Institute  
of Turkish - Islamic Civilization

